

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN XIRURGIYA ILMIY-AMALIY TIBBIYOT MARKAZI

**“JAROHALAR VA KUYISHLAR OQIBATLARIDAGI PLASTIK OPERATSIYALAR”
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH
MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT - 2025

«TASDIQLAYMAN»
«Akademik V.Voxidov nomidagi
RIXIATM» DM direktori
S.I. Ismailov

2025 yil

**“JAROHALAR VA KUYISHLAR OQIBATLARIDAGI PLASTIK OPERATSIYALAR”
NOZOLOGİYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH
MILLIY KLINIK STANDARTI**

TOSHKENT – 2025

“JAROHALAR VA KUYISHLAR OQIBATLARIDAGI PLASTIK OPERATSIYALAR” NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT

KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MKB-10/11 bo‘yicha kodlash:	Nozologik nomi:	Ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb kilinadigan mutaxassislar		Statsionar sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb qilinadigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Jalb qilinadigan qo‘shimcha mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Jalb qilinadigan qo‘shimcha mutaxassislar
T90	Bosh jarohatlarining oqibatlari	Umumiy amaliyot shifokori (UASH) / Xirurg	Kombustiolog	Mikroxirurg / Plasticheskiy xirurg/ xirurg	Kardiolog/ Endokrinolog/ Pulmonolog/ Nevropatolog/ Torakalныy xirurg/ Gepatolog/ Urolog/ Nefrolog/ Qon-tomir xirurg/ Anesteziolog- Reanimatolog/
T90.0	Yuzaki bosh jarohati oqibatlari				
T90.1	Ochiq bosh jarohati oqibati				
T90.8	Boshqa ko‘rsatilgan bosh jarohatlari oqibatlari				
T90.9	Aniqlanmagan bosh jarohati oqibati				
T91	Bo‘yin va magistral shikastlanishlarning oqibatlari	Umumiy amaliyot shifokori (UASH) / Xirurg	Kombustiolog	Mikroxirurg / Plasticheskiy xirurg/ xirurg	Kardiolog/ Endokrinolog/ Pulmonolog/
T91.0	Yuzaki travma va bo‘yin va trunka ochiq yara oqibatlari				
T91.8	Boshqa bo‘yin va magistral shikastlanishlarning oqibatlari				
T91.9	Aniqlanmagan bo‘yin va magistral travma oqibati				
T92	Qo‘l shikastlanishining oqibatlari	Umumiy amaliyot shifokori (UASH) / Xirurg	Kombustiolog	Mikroxirurg / Plasticheskiy xirurg/ xirurg	Kardiolog/ Endokrinolog/ Pulmonolog/
T92.0	Qo‘l ochiq jarohatning oqibati				
T92.4	Qo‘l nerviga shikast yetkazish oqibati				

T92.5	Qo'lning mushaklari va paylarining shikastlanish oqibati				Nevropatolog/ Torakal'nyy xirurg/ Gepatolog/ Urolog/ Nefrolog/ Qon- tomir xirurg/ Anesteziolog- Reanimatolog/
T92.8	Qo'lning boshqa shikastlanishi oqibatlari				
T92.9	Qo'lning aniqlanmagan shikastlanishi oqibati				
T93	Oyoq-shikastlanishining oqibatlari				
T93.0	Oyoq- ochiq jarohatning oqibati				
T93.4	Oyoq- nervini shikastlash oqibati				
T93.5	Oyoq- mushaklari va paylari shikastlanish oqibati	Umumiy amaliyot shifokori (UASH) / Xirurg	Kombustiolog	Mikroxirurg / Plasticheskiy xirurg/ xirurg	Kardiolog/ Endokrinolog/ Pulmonolog/ Nevropatolog/ Torakal'nyy xirurg/ Gepatolog/ Urolog/ Nefrolog/ Qon- tomir xirurg/ Anesteziolog-
T93.8	Oyoqning boshqa belgilangan shikastlanishlari oqibatlari				
T93.9	Oyoqning aniqlanmagan shikastlanishi oqibati				
T94	Tananing bir nechta joylarini qamrab olgan shikastlanishlarning oqibatlari va aniqlanmagan joydagi jarohatlar				
T94.0	Tananing ko'p joylarini qamrab olgan shikastlanish oqibatlari	Umumiy amaliyot shifokori (UASH) / Xirurg	Kombustiolog	Mikroxirurg / Plasticheskiy xirurg/ xirurg	Kardiolog/ Endokrinolog/ Pulmonolog/ Nevropatolog/ Torakal'nyy xirurg/ Gepatolog/ Urolog/ Nefrolog/ Qon- tomir xirurg/ Anesteziolog- Reanimatolog/
T94.1	Lokalizatsiya tomonidan ko'rsatilmagan shikastlanish oqibatlari				
T 95	Termik va kimyoviy kuyish va sovuq olish oqibatlari		Kombustiolog		Kardiolog/ Endokrinolog/

T 95.0	Bosh va bo‘ynining termik va kimyoviy kuyishlari va sovuq olish oqibatlari	Umumiy amaliyot shifokori (UASH) / Xirurg		Mikroxirurg / Plasticheskiy xirurg/ xirurg	Pulmonolog/ Nevropatolog/ Torakalnyy xirurg/ Gepatolog/ Urolog/ Nefrolog/ Qon-tomir xirurg/ Anesteziolog- Reanimatolog/
T 95.1	Termik va kimyoviy kuyishlar va magistralning sovuq olish oqibatlari				
T 95.2	Qo‘lning termik va kimyoviy kuyishlari va sovuq olish oqibatlari				
T 95.3	Termik va kimyoviy kuyishlar va pastki ekstremitaning sovuq olish oqibatlari				
T 95.4	Termik va kimyoviy kuyishlar natijalari faqat tananing ta’sir maydoni bo‘yicha tasniflanadi				
T 95.8	Boshqa belgilangan termik va kimyoviy kuyishlar va sovuq olish oqibatlari				
T 95.9	Noma’lum termik va kimyoviy kuyishlar va sovuq olish oqibatlari				

«JAROHLAR VA KUYISHLAR OQIBATLARIDAGI PLASTIK OPERATSIYALAR» NOZOLOGIYASI REJALI TASHXIZLASH, DAVOLASH, REABILITATSIYASI VA DISPANSERIZATSIYASI

Tashxislash		Rejalashtirilgan tibbiy yordam darajasi va turi bo‘yicha	Xizmatlar yoki	Davolash
--------------------	--	---	-----------------------	-----------------

choralari	Tibbiy xizmat nomi	Ambulator davolash		Statsionar yordam *			tekshiruvlarning eng kam soni	davomiyligi
		QVP/OP	KTMP	Tuman (shaxar) kasalxonalar	Viloyat darajadagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajadagi tibbiyot muassasalari		
Asosiy mutaxassis ko'rigi (shifokor)	1. Oilaviy shifokor/ UASH	+	+				Hech bo'lmaganda tibbiy ko'rik davrida 2-marta; Kasallik uchun ariza mavjud bo'lganda va ko'rsatmalar mavjud bo'lganda 1-marta	Ambulatoriya kuzatuv hayot davomida davom etadi; Statsionar davolanish: 5-10-14kun *
	2. Umumiy jarrox		+	+	+	+		
	3. Plastik jarrox / mikrojarrox			+	+	+		
Statsionar davolanishning davomiyligi kuyishdan keyingi chandiqlarning asoratlari mavjudligiga, jarrohlik aralashuvi va reabilitatsiya zarurligiga bog'liq bo'ladi.								
Qo'shimcha mutaxassislar ko'rigi (shifokor)	1. Kardiolog		+	+	+	+	Kasallik uchun ariza berilgan taqdirda bitta tekshiruv o'tkazadi va ko'rsatma berilgan taqdirda to'liq tekshiriladi*	*
	2. Reanimatolog			+	+	+		
	3. Gepatolog			+	+	+		
	4. Endokrinolog		+	+	+	+		
	5. Nevropatolog		+	+	+	+		
	6. Nefrolog			+	+	+		
	7. Pulmonolog		+	+	+	+		
	8. Torakal jarrox			+	+	+		
	9. Qon tomir jarrox			+	+	+		
	10. Urolog			+	+	+		
	11. Anesteziolog			+	+	+		
*Eslatma: (ko'rsatilgandek) agar bemorda qo'shimcha boshqa yoki birga yondosh kasalliklar aniqlansa, ko'rsatmalarga muvofiq, milliy klinik protokollarda ko'rsatilgan boshqa tegishli mutaxassislar tomonidan ko'rikdan o'tish talab etiladi;								
Asosiy laborator	1. Umumiy (klinik) qon taxlili	+	+	+	+	+	1. Bir marta kasallik bo'lsa va /	*

taxlillar	2. Umumiy (klinik) peshok taxlili	+	+	+	+	+	yoki ko'rsatmalarga muvofiq. 2. Bir yilda 2-marta buyuriladi (UQT, biokimyoviy qon taxlili, UPT). 3. Kasallikni statsionar davolash paytida kamida bir marta va / yoki ko'rsatmalarga muvofiq *
	3. Qon bioximik taxlili (qand, mochevina, kreatinin, natriy, kaliy, umumiy oqsil, umumiy bilirubin, bog'langan bilirubin, ALT,AST)		+	+	+	+	
	4. Koagulogramma (ACHTV, TV, PV, MNO, fibrinogen)		+	+	+	+	
	5. Gruppya krovi i Rh-faktor;		+	+	+	+	
	6. Reaksiya Vassermana;		+	+	+	+	
	7. VICH		+	+	+	+	
	8. Gepatitı B i C		+	+	+	+	

* **Eslatma:** ambulator va statsionar sharoitda laboratoriya tekshiruvlari soni bemorning klinik holati, asoratlar, yondosh kasalliklar va ko'rsatmalar mavjudligiga qarab belgilanadi.

Qo'shimcha laborator taxlillar	Qonda SRB aniqlash	+	+	+	+	+	1. Bir marta kasallik bo'lsa va / yoki ko'rsatmalarga muvofiq. 2. Bir yilda 2-marta buyuriladi (UQT, QBT, UPT) 3. Kasallikni statsionar
	Qon kislota-ishqor balansini aniqlash.		+	+	+	+	
	D-dimer aniqlash		+	+	+	+	
	ECHT aniqlash		+	+	+	+	
	Qon leykoformulasini aniqlash		+	+	+	+	
	Qon ivish vaqtini aniqlash		+	+	+	+	
	Qon qizil qismini aniqlash(gemoglobin, eritrotsitlar, Ht,SP)		+	+	+	+	
	Qand miqdorini		+	+	+	+	

*

	aniqlash							davolash davrida kamida bir marta va/yoki ko'rsatmalarga muvofiq*	
	Qonda lipidlar spektri (TG, Xol, LPVP, LPNP, LPONP, KA) aniqlash		+	+	+	+			
* Eslatma: Agar bemorni tekshirish paytida birga keladigan kasalliklar aniqlansa, tibbiy muassasalar darajasiga qarab ko'rsatmalarga muvofiq qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.									
Asosiy instrumental tekshiruvlar	EKG	+	+	+	+	+		1. Kasallik tufayli va/yoki ko'rsatmalarga muvofiq murojaat qilganda* 2. Har 1-yilda ikki marta rejalashtirilgan (EGDFS, UTD) 3. Kasallikni statsionar davolash paytida kamida bir marta va/yoki ko'rsatmalarga muvofiq*	*
	Ko'krak qafasi va qorin bo'shlig'i rentgenografiya/rentgenoskopiya		+	+	+	+			
	UTT		+	+	+	+			
* Eslatma: agar bemorni tekshirish paytida tibbiy muassasalar darajasiga qarab yondosh kasalliklar aniqlansa, ko'rsatmalarga muvofiq asosiy yoki qo'shimcha tekshiruvlar bir necha marta o'tkazilishi mumkin. Statsionar sharoitlarda instrumental tekshiruvlar soni bemorning klinik holatiga, kasallikning bosqichiga va ko'rsatmalar mavjudligiga qarab individual ravishda belgilanadi.									
Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	EXOKG				+	+		1. Kasallik tufayli va/yoki ko'rsatmalarga muvofiq	*
	Oyoq venalarini UTD				+	+			
	Spirometriya				+	+			

	EGDFS/ bronxoskopiya		+	+	+	+	murojaat qilganda*
	MSKT				+	+	2. Har 1-yilda ikki marta rejalashtirilgan (EGDFS, qorin bo'shlig'i a'zolarini UTD) 3. Kasallikni statsionar davolash paytida kamida bir marta va/yoki ko'rsatmalarga muvofiq*

Eslatma: Instrumental diagnostika testlari davolovchi shifokor tomonidan amalga oshiriladi. Agar boshqa darajadagi tibbiy muassasada davolanish uchun ko'rsatmalar mavjud bo'lsa, bemor tekshiruv nusxalari bilan birga yuboriladi. Takroriy instrumental diagnostika tekshiruvi faqat mutaxassis ko'rsatmasi bo'yicha yoki statsionar davolanish vaqtida amalga oshiriladi. Bemorning maslahati paytida yondosh kasallik aniqlanganda, tibbiy muassasalar darajasida instrumental diagnostika tadqiqotlari o'tkaziladi. Oyoq vena tomirlarini UTD va spirometriya tekshiruvlari bemor jarroxlik amaliyotiga tayyorlansa bajariladi.

*Statsionar sharoitda davolash uchun ko'rsatmalar:

Rejali statsionar davolanishga ko'rsatmalar (jarroxlik amaliyotsiz):

1. Kunduzgi ambulatorii bemorlarga taalluqli emas.
2. Klinik shifoxona va/yoki tuman tibbiyot birlashmasi va/yoki xususiy klinikaning jarrohlik bo'limiga qabul qilish uchun ko'rsatma – chandiqli yoki nuqson mavjudligi hisoblanadi.
3. Respublika ixtisoslashtirilgan xirurgiya ilmiy - amaliy tibbiyot markazining viloyat filiallari klinikalariga murojaat qilish uchun ko'rsatmalar – qo'shimcha tekshiruv va davolanishga muhtoj bo'lgan jag'al chandiqli shakli hisoblanadi.
4. Respublika ixtisoslashtirilgan jarrohlik ilmiy-amaliy tibbiyot markazi yoki oliy o'quv yurtlari klinikalarining jarrohlik bo'limi klinikalariga murojaat qilish uchun ko'rsatmalar – bemorning keng va dag'al chandiqli nuqson asoratlangan shakli bo'lib, qo'shimcha tekshirish va davolanishni talab qilganida.

KONSERVATIV DAVO

Terapevtik choralar (asosiy davolash)		Rejali tibbiy yordam darajasi va turiga ko'ra					O'rtacha kundalik miqdori	Bir kurs davolash uchun miqdori
Dori vositasining nomi (xalqaro patentlanmagan)	Dori vositasining nomi (xalqaro patentlanmagan)	Ambulator davo		Statsionar yordam				
		OSHP/OP	KTMP	Tuman (shaxar) kasalxonalar	Viloyat darajadagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajadagi tibbiyot muassasalari		
Betametazon	5mg (2,5 mg) teri ostiga (agar keloid deformatsiyasi belgilari bo'lsa, chandiqlik massasining qalinligida).),	-	+	+	+	+	5mg (2,5 mg) oyiga 1-2 maxal raza, individual belgilanadi	1-2 marta oyiga
<p>Izoh: (ko'rsatkichlar bo'yicha) 1. Agar bemorni ko'rikdan o'tkazishda birga keladigan kasalliklar aniqlansa, dori vositalarining dozalari va turi ko'rsatmalarga muvofiq, tibbiy muassasalarning darajasiga qarab o'zgartirilishi mumkin. 2. Yuqoridagi dorilarning turi (proton pompasi inhibitörleri, antigistaminlar va antibiotiklar) va ularning dozalari bemorning kasallik tarixi va kasalligi, kasallikning kechishi va bosqichi, tadqiqotlar natijalari va har bir bemorga individual yondashuvga qarab belgilanadi.</p>								
Terapevtik choralar (qo'shimcha davolash)		Rejali tibbiy yordam darajasi va turiga ko'ra					O'rtacha kundalik miqdori	Bir kurs davolash uchun miqdori
Dori vositasining nomi (xalqaro patentlanmagan)	Dori vositasining nomi (xalqaro patentlanmagan)	Ambulator davo		Ambulator davo				
		OSHP/OP	KTMP	Tuman (shaxar) kasalxonalar	Viloyat darajadagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajadagi tibbiyot muassasalari		
Triamsinolon	20 mg, podkojno (v to'liq rubsovogo massiva pri nalichii priznakov keloidnoy deformatsii)	+	+	+	+	+	20 mg (40 mg) 1-2 marta oyiga individualno belgilanadi	1-2 marta oyiga
<p>Izoh: (ko'rsatkichlar bo'yicha) Agar bemorni tekshirish paytida birga keladigan kasalliklar aniqlansa, qo'shimcha dori-darmonlarning dozasi va turi tibbiy muassasaning darajasiga qarab ko'rsatmalarga muvofiq o'zgartirilishi mumkin.</p>								

REJALI JARROXLIK AMALIYOTI

Davolash chora tadbirlari (jarroxlik amaliyoti)	Rejali tibbiy yordam darajasi va turiga ko'ra				
	Statsionar yordam		Statsionar yordam		
Jarroxlik amaliyoti/aralashuv/davolash nomi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shaxar) kasalxonalar	Viloyat darajadagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajadagi tibbiyot muassasalari
Maxalliy tuqimalar plastikasi. "Z"plastika			+	+	+
Autodermoplastika				+	+
Mikroxirurgik laxtaklar plastikasi					+
Kommentariy: Jarrohlik amaliyoti uchun tibbiy-texnik bazani shakllantirgan va mutaxassislarning salohiyatini hisobga olgan holda, viloyat yoki tuman darajasida Respublika darajasidagi jarroxlik aralashuvlarni amalga oshirish mumkin.					

PARXEZ

Ovqatlanish tartibi	Rejali tibbiy yordam darajasi va turiga ko'ra				
	Ambulator davolash		Ambulator davolash		
Parhez jadvali va uning davomiyligi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shaxar) kasalxonalar	Viloyat darajadagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajadagi tibbiyot muassasalari
Stol №10 Rejim – naznachayut v sostoyanii, obuslovlennom obııım sostoyaniyem patsiyenta	+	+	+	+	+

DISPANSERIZATSIYA

Dispanser faoliyati	Tibbiy xizmatlarning nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlarning minimal soni	Dispanser nazorati davri
Mutaxassis maslahati (shifokor)	1. Xamshira	+	+	Rejali bir yilda 2-marta*	O'rtacha 5-yil
	2. Oilaviy shifokor/UASH	+	+		
	3. Xirurg		+		
	4. Kombustiolog		+		
Laborator tekshiruvlar	1. Umumiy qon taxlili	+	+	Rejali bir yilda 2-marta*	O'rtacha 5-yil
	2. Umumiy siydik taxlili	+	+		
	3. Qon bioximik taxlili	+	+		
<p>*Eslatma.. Ko'rsatmalarga muvofiq davriy tekshiruvlar uchun qo'shimcha laboratoriya tekshiruvlari tavsiya etiladi. Agar bemorni tekshirish paytida yondosh kasalliklar aniqlansa, tibbiy muassasalar darajasiga qarab ko'rsatmalarga muvofiq qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi. Ushbu bemorlar oilaviy shifokor / UASH/ gastroenterolog tavsiyalariga muvofiq mintaqaviy/milliy darajada tekshiriladi. U muassasaning moddiy-texnik imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda amalga oshiriladi.</p>					
Instrumental tekshiruvlar	1. EGDFS		+	Rejali bir yilda 2-marta*	O'rtacha 5-yil
	2. Qorin bo'shliq a'zolarini UTD		+		
	3. Ko'krak qafasi/qorin bo'shlig'i rentgenskopiyasi		+		
<p>Eslatma. Jarrohlikdan so'ng yiliga 2-marta rejalashtirilgan EGDFSni o'tkazish kerak. Davriy tekshiruvlar paytida qo'shimcha instrumental tekshiruvlar tavsiya etiladi. *Ushbu tadqiqotlar uchun bemor oilaviy shifokor yoki gastroenterolog tavsiyasi bilan muntazam ravishda mintaqaviy/ko'p tarmoqli tibbiyot markazlarga yuboriladi.</p>					

REABELETATSIYA

Reabilitatsion choralar	Tibbiy xizmatlarning nomi	Uyda	OSHP/OP	Statsionarda	Tadbirlarning minimal soni	Ryeabilitatsiya nazorat davri
Mutaxassis maslahati (shifokor)	To'g'ri ovqatlanish nazorati	+	+	+	Ko'rsatma bo'yicha	Po jiznenno
	Daolash jismoniy trabiya	+	+	+	Ko'rsatma bo'yicha	5 let
	Fizioterapiya		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	10 sensov
	Massaj		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	10 sensov
Eslatma: (ko'rsatkichlar bo'yicha) Bemorning sog'lig'iga qarab, qo'shimcha choralar kiritilishi mumkin.						

Пластическ ва реконструктив микрохирургия бўлим рахбари, т.ф.н.

Расулов Ж.Д.